

آمریکایی‌ها را از حمایت برخی متحدان سنتی‌اش محروم خواهد ساخت. پیمایش (نظر سنجی) افکار عمومی جهانی نوید این داوری است. در یک نظر سنجی از ۳۸ هزار نفر در ۴۴ کشور جهان که توسط مرکز پژوهش‌های پو Pew با همکاری «هرالد تریبون بین الملل» انجام شد، آشکار شد که در کشورهای اسلامی مخالفت عمومی قوی و گسترده‌ای با حمله آمریکا به عراق وجود دارد، گرچه انتظار می‌رود که برخی از این کشورها نقش مهمی به نفع و در حمله آمریکا ایفا کنند. ۸۰ درصد ترک‌ها با سوءظن نسبت به انگیزه آمریکا و اختلاف بر سر خطرناک بودن بغداد با هرگونه استفاده آمریکا از پایگاه‌های نظامی ترکیه برای جنگ مخالف هستند. آنان معتقدند که آمریکا به دنبال تنبیه یک دولت مسلمان است نه ایجاد ثبات و امنیت در منطقه.

حملات ۱۱ سپتامبر بر علیه ایالات متحده موجب همدلی گسترده‌ای با این کشور شد. اما طبق یافته‌های نظر سنجی، این همدردی و همدلی از سوی

موج فزاینده ضد آمریکایی*

برایان نولتون

ترجمه: مسعود آریایی نیا

پژوهشگر ارشد و مقیم مرکز پژوهش‌های علمی و مطالعات استراتژیک خاورمیانه و دانشجوی دکتری علوم سیاسی دانشگاه شهید بهشتی

پژوهش‌های پیمایشی نشان می‌دهد که جنگ با عراق حستی با مخالفت دوستان مواجه می‌شود. جنگ آمریکا با عراق به افزایش احساسات ضد آمریکایی می‌انجامد که خود به صورت قابل ملاحظه‌ای در سالیان اخیر در بسیاری از کشورهای اسلامی افزایش یافته است و مآلاً

* Brian Knowlton, "A Rising anti-American Tide," *International Herald Tribune*, No. 15692, Thursday, December 5, 2002, pp. 1-8.

افکار عمومی برخی کشورها کاهش یافته و حتی حمایت آمریکا از سوی متحدان سنتی این کشور نیز کاهش یافته است. اکثریت معتناهیی در آلمان و فرانسه همانند روسیه با استفاده از زور برای سرنگونی صدام حسین مخالفتند. تقریباً مردم همه کشورهای اسلامی با جنگ علیه تروریسم مخالفتند از جمله مردم کشورهای که خارج از مناطق اصلی درگیری قرار دارند، مثل اندونزی و سنگال. بیش از نیمی از لبنانی ها مخالفت خود با جنگ آمریکا علیه تروریسم را اظهار داشته اند و به همین ترتیب از هر ۱۰ نفر مصری و اردنی، ۸ نفر مخالفت خود را نشان داده اند. در میان کشورهای اسلامی که تحقیق و پیمایش در آنها صورت گرفته است، تنها مردم مالی و ازبکستان از جنگ مذکور حمایت کردند. (حمایت رسمی ازبکستان از جنگ آمریکا در افغانستان موجب پیشرفت روابط این دو کشور و حصول میزانی از منافع اقتصادی برای ازبکستان شده است). علیرغم اینکه آمریکا برای ترمیم یا بهبود چهره خود در میان کشورهای اسلامی تلاش جهانی را آغاز کرده است، با این امید که حمایت آنان از تروریسم را کاهش دهد،

نظرسنجی ها نشان دهنده حمایت عمیق مسلمانان در بسیاری از کشورهای اسلامی از این ایده است که خشونت برای دفاع از اسلام منطقی و پذیرفتنی و موجه است. مادلین آلبرایت وزیر خارجه پیشین آمریکا این نتیجه را مطلقاً حیرت آور و غیرقابل هضم خواند. آلبرایت که ریاست پروژه دیدگاههای جهانی Pew را برعهده دارد گفته است که «ما برای توجیه جهان اسلام و مسلمانان برای درک اهدافمان باید تلاش زیادی کنیم.» از هر ۴ نفر پاسخگو بیش از ۱ نفر در غنا، اندونزی، سنگال و اوگاندا اظهار داشتند که بمب گذاری انتحاری با هدف دفاع از اسلام منطقی است. از هر سه نفر، یک نفر در پاکستان و مالی و از هر ۱۰ نفر، ۴ نفر در اردن، بنگلادش و نیجریه و بیش از نیمی از پاسخگویان در ساحل عاج و ۷۳ درصد در لبنان با این نظر موافق بودند. ایده خشونت منطقی کمترین حامی را در بین مسلمانان تانزانیا، ترکیه و ازبکستان داشت، یعنی کمتر از ۲۰ درصد از پاسخگویان (این پرسش تنها از پاسخگویان مسلمان پرسیده شد) گفتنی است که مقامات مصر از طرح این پرسش با پاسخگویان جلوگیری کردند.

در حالیکه مخالفت با آمریکا و نارضایتی از آمریکا در سطح جهانی افزایش یافته است، گزارش Pew یادآوری می‌کند که «اگر نگوئیم نفرت، دست کم می‌توان گفت که بی‌علاقگی واقعی نسبت به آمریکادر کشورهای مسلمان خاورمیانه و آسیای مرکزی متمرکز است.» این وضعیت در مصر هم وجود دارد که تنها ۶ درصد از پاسخگویان نسبت به آمریکا نظر مساعدی داشتند، در برابر ۶۹ درصد نظر منفی. در پاکستان ۱۰ درصد مثبت در برابر ۶۹ درصد منفی. این نظر سنجی که در اواخر تابستان و اوایل پاییز که بحث و مناقشه بر سر عراق در آمریکا و سایر کشورها در اوج خود قرار داشت انجام شد، نشاندهنده سوءظن و شک عمیق نسبت به انگیزه‌ها (و نیات) آمریکا به ویژه از سوی مسلمانان است. به قول آندرو کوهات، مدیر مرکز تحقیقات Pew برخی از این کشورها جنگ ما بر علیه تروریسم را معطوف به کشورهای اسلامی می‌دانند. در حالیکه اکثریت در انگلستان، فرانسه و آلمان با این دیدگاه آمریکایی‌ها موافق‌اند که بهترین راه برای برخورد با صدام حسین حذف و برکناری وی

از قدرت است، اما خواستار آنند که این کار به صورت مسالمت (صلح) آمیز صورت پذیرد. در مقابل، از هر ۱۰ نفر آمریکایی ۶ نفر خواهان اقدام نظامی برای برکناری صدام هستند. این ترس و واهمه وجود داشت (و دارد) که جنگ با عراق به عملیاتهای تروریستی جدیدی منجر شود. ۲/۳ درصد از ترک‌ها و بیشتر پاسخگویان در روسیه، فرانسه، انگلستان و آلمان و ۴۵ درصد از آمریکایی‌ها این اعتقاد را داشتند. در بسیاری از موارد، نظر سنجی نشان داد که پیام دولت بوش درباره عراق - مبنی بر اینکه عراق ثبات منطقه و صلح جهانی را به واسطه حمایت از تروریسم و تلاش برای دستیابی به تسلیحات کشتار جمعی تهدید می‌کند - با شک و تردید و سوءظن مواجه شده است. این اعتقاد که قصد و هدف واقعی آمریکا کنترل حوزه‌ها و منابع نفتی عراق است شیوع زیادی دارد. هرچند در داخل آمریکا رواج و اشاعه چندانی ندارد. ۷۵ درصد از فرانسوی‌ها و تقریباً همین تعداد از روس‌ها جنگ با عراق را جنگ برای نفت می‌دانند، ۵۴ درصد از آلمانی‌ها و ۴۴ درصد از انگلیسی‌ها نیز با

این نظر موافق اند. ۱٫۵ درصد از آمریکایی‌ها نفت را مهمترین و اصلی‌ترین انگیزه آمریکا برای حمله به عراق می‌دانند در حالی که ۲٫۳ درصد، تهدید عراق برای امنیت را انگیزه حمله آمریکا به عراق می‌دانند. به حیثیت آمریکا در بیشتر کشورهای اسلامی لطمه خورده است، آن هم ناشی از این تصور که مشکلات و بحرانهای خاورمیانه فراموش شده‌اند و کشورهای اسلامی در جنگ علیه تروریسم مورد هدف واقع شده‌اند و این قضاوت درباره دو کشوری که در واکنش آمریکا علیه تروریسم و عراق نقش مهم و مرکزی دارند یعنی پاکستان و ترکیه صادق است.

گزارش Pew حاکی است که در طی سه سال گذشته تعداد افرادی که نسبت به آمریکا نظر مساعدی دارند در ترکیه ۲۲ درصد و در پاکستان ۱۳ درصد کاهش یافته

است. این تعداد در اندونزی به عنوان پرجمعیت‌ترین کشور اسلامی نیز ۱۴ درصد کاهش یافته است. مقدار قابل توجهی از این کاهش در نظر مساعد جوامع نسبت به آمریکا یا متعاقب سیاست جنگ علیه ترور و یا تهدید عراق به وجود آمده است. در آلمان محبوبیت آمریکا با ۱۷ درصد کاهش از ۷۸ درصد به ۶۱ درصد رسیده است. در اندونزی نیز که خود زیر فشار آمریکا برای سرکوب تروریسم قرار دارد، محبوبیت آمریکا با ۱۴ درصد کاهش از ۷۵ درصد به ۶۱ درصد و در ترکیه با ۳۰ درصد کاهش از ۵۲ درصد به ۲۲ درصد و در پاکستان با ۱۰ درصد کاهش از ۲۳ درصد به ۱۳ درصد رسیده است.

جدول شماره (۱)

آمریکایی‌ها و غربی‌ها عموماً معتقدند که عراق تهدید و خطری است برای صلح اما با استفاده از زور برای پایان بخشیدن به حکومت صدام مخالفند.	آمریکا	انگلستان	فرانسه	آلمان	روسیه
چقدر عراق را یک خطر می‌دانید؟	%	%	%	%	%
زیاد / متوسط	۸۴	۸۵	۶۷	۸۲	۵۵
کم / هیچ	۷۰	۱۰	۳۰	۱۴	۲۸
صدام حسین ...					
باید برکنار شود	*	۷۵	۶۳	۷۵	۴۲
می‌توان او را خلع سلاح کرد	*	۲۰	۳۲	۱۹	۳۲
کدامیک از موارد زیر استفاده آمریکا از زور را تعیین می‌کند؟					
آمریکا صدام را یک تهدید می‌داند	۶۷	۴۵	۲۱	۳۹	۱۵
آمریکا در صدد کنترل منابع نفت است	۲۲	۴۴	۷۵	۵۴	۷۶
شما با کاربرد زور برای برکناری صدام موافقت یا مخالف؟					
موافق	۶۲	۴۷	۳۳	۲۶	۱۲
مخالف	۲۶	۴۷	۶۴	۷۱	۷۹

* پاسخ به دست نیامد.

یاد آوری: پاسخ «نمی‌دانم» محاسبه نشده است.

جدول شماره (۲) - کاهش محبوبیت آمریکا در ۲۰ کشور از سال ۱۹۹۹/۲۰۰۰ تا ۲۰۰۲. کاهش یافت. سنجی، دیدگاه‌های مثبت نسبت به آمریکا از سال ۱۹۹۹/۲۰۰۰ تا ۲۰۰۲ کاهش یافت.

کشور	۱۹۹۹/۲۰۰۰	۲۰۰۲	تغییر
اروپای غربی	۷۸	۶۱	-۱۷
آلمان	۸۳	۷۵	-۸
انگلستان	۷۶	۷۰	-۶
ایتالیا	۶۲	۶۳	+۱
اروپای شرقی	۷۴	۶۰	-۱۴
جمهوری اسلواکی	۸۶	۷۹	-۷
لهستان	۷۷	۷۱	-۶
جمهوری چک	۷۶	۷۲	-۴
بلغارستان*	۷۰	۸۰	+۱۰
اکراین	۳۷	۶۱	+۲۴
روسیه			
خاورمیانه- آسیای مرکزی	۵۲	۳۰	-۲۲
ترکیه	۲۳	۱۰	-۱۳
پاکستان	۵۶	۸۵	+۲۹
ازبکستان			
آمریکا	۵۰	۳۴	-۱۶
آرژانتین	۶۶	۵۷	-۹
بولیوی	۷۴	۶۷	-۷
پرو	۸۷	۸۰	-۷
هندوراس	۸۹	۸۲	-۷
ونزوئلا	۵۶	۵۲	-۴
برزیل	۶۸	۶۴	-۴
مکزیک	۷۱	۷۲	+۱
کانادا	۷۶	۸۲	+۶
گواتمالا			
آسیا	۷۵	۶۱	-۱۴
اندونزی	۵۸	۵۳	-۵
کره جنوبی	۷۷	۷۲	-۵
ژاپن			
آفریقا	۹۴	۸۰	-۱۴
کنیا	۴۶	۷۷	+۳۱
نیجریه			

یاد آوری: کشورهایی که اطلاعات نظر سنجی سال ۱۹۹۹/۲۰۰۰ در آنجا در دسترس و موجود است. روندهای ارایه شده از سوی مرکز پژوهش‌های وزارت خارجه آمریکا تهیه شده است. روندهای کانادا از سوی Enriroiques تهیه شده است. * در بلغارستان کاهش محبوبیت آمریکا از لحاظ آماری فاقد اهمیت بود.